

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P954

[Total No. of Pages : 2

[5202] - 1001

M.A. (Part - I) (Semester - I)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 1

व्यावहारिक व उपयोजित मराठी भाग - 1

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) मराठीतील शुद्धलेखन विषयक नियमांची आवश्यकता स्पष्ट करा.

किंवा

खालील उताऱ्याचे मुद्रितशोधन करा.

आजकाल आपण कूटलेही वर्तमान पत्र ऊघडले कि आपल्याला विविध विषयावर प्रसिद्ध झालेला बातम्या त्या मध्ये बघायला मिळतात. मग त्यात खेळाच्या राजकारणाच्या साहित्याच्या, गुनेगारीच्या सिनेमाच्या बघायला मिळतात देशी व आंतर राष्ट्रीय आश्या बातम्या असतात प्रत्येक देनिकाचा वाचक हा वेगळा आसू शकतो. त्याला आपल्या आवडिच्या खास बातम्या वाचायला आवडतात.

प्रश्न 2) नियतकालिक म्हणजे काय? नियतकालिकांचे संपादन कसे केले जाते, ते स्पष्ट करा.

किंवा

ग्रंथांची मांडणी, सजावट, जाहिरात, वितरण इ. बाबींविषयी सविस्तर लिहा.

प्रश्न 3) मुलाखतीचे स्वरूप माध्यमानुसार कसे बदलते ते सविस्तर लिहा.

किंवा

आदर्श राज्य शिक्षक पुरस्कार मिळाल्याबद्दल शिक्षकाची वृत्तपत्रासाठी मुलाखत घ्या.

P.T.O.

प्रश्न 4) पत्रलेखनाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

‘वार्ताहर’ या पदासाठी दै. सकाळ च्या संपादकाकडे अर्ज करावयाचा आहे. अर्जाचा नमुना तयार करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

- अ) मुद्रितशोधनाची आवश्यकता
- ब) साहित्यसंस्थांचे वाङ्मयीन कार्य
- क) मुलाखत लेखन
- ड) प्रशासनिक पत्रव्यवहार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P955

[Total No. of Pages : 2

[5202] - 1002

M.A. (Part - I) (Semester - I)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 2

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (प्रारंभ ते 1600)

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'महाराष्ट्र' नामाभिधानाची पूर्वपीठिका स्पष्ट करा.

किंवा

मराठी भाषेचे स्वरूप व स्थित्यंतरे यांचा थोडक्यात आढावा घ्या.

प्रश्न 2) मुकुंदराजांच्या काव्यनिर्मितीच्या प्रेरणा व स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

महानुभाव पंथीयांच्या गद्य वाङ्मय परंपरेची ओळख करून द्या.

प्रश्न 3) संत नामदेवांचे वाङ्मयीन योगदान स्पष्ट करून त्यांच्या कार्याविषयी माहिती सांगा.

किंवा

'संतांचे साहित्य म्हणजे व्यक्तीच्या आध्यात्मिक स्वातंत्र्याचा जाहिरनामा होय' विधान स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) संत एकनाथांच्या वाङ्मयातून व्यक्त होणारी त्यांची समन्वयवादी भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

जैनांचे मराठी वाङ्मयनिर्मितीतील योगदान स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

- अ) संतकाव्याच्या प्रेरणा
- ब) स्मृतिस्थळ
- क) संत ज्ञानेश्वर रचित 'हरिपाठाचे अभंग'
- ड) संत एकनाथ रचित 'रूक्मिणी स्वयंवर'

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P956

[Total No. of Pages : 2

[5202] - 1003

M.A. (Part - I) (Semester - I)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 3

भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भाषा आणि भाषण यातील साम्यभेद सांगा.

किंवा

समाजभाषाविज्ञान आणि मानववंशशास्त्र यांचे नाते उलगडून दाखवा.

प्रश्न 2) स्वनिम विश्लेषणाची तंत्रे सांगा.

किंवा

स्वन-स्वनिम-रचनांतर या संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) रूपिका-रूपिम आणि रूपिकांतर या संकल्पना विशद करा.

किंवा

रूपिम विश्लेषणाची तंत्रे सांगा.

प्रश्न 4) अर्थविन्यास ही संकल्पना स्पष्ट करून अर्थाचे प्रकार कोणते ते सविस्तर सांगा.

किंवा

अर्थक्षेत्र ही संकल्पना स्पष्ट करून अर्थाचे घटक विश्लेषण कसे करतात ते सांगा.

P.T.O.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

- अ) साहित्याची भाषा
- ब) आघात
- क) प्रथमोपस्थित संघटक
- ड) घटक विश्लेषण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P957

[Total No. of Pages : 10

[5202] - 1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

खालील पाच अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

i) ग्रामीण साहित्य

किंवा

ii) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1818)

किंवा

iii) तौलनिक साहित्याभ्यास

किंवा

iv) वाङ्मयेतिहास लेखन विद्या

किंवा

v) अलंकार व छंद

i) ग्रामीण साहित्य

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) स्वातंत्र्योत्तर काळातील बदलत्या जाणिवा ग्रामीण साहित्यातून प्रभावीपणे व्यक्त झाल्या असे आपणास वाटते का? साधार लिहा.

किंवा

ग्रामीण साहित्यनिर्मितीच्या प्रमुख प्रेरणा स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'ग्रामीण साहित्य' ही संकल्पना स्पष्ट करून ग्रामीणतेचे घटक स्पष्ट करा.

किंवा

'ग्रामीण साहित्यातून बदलत्या सामाजिक व सांस्कृतिक जीवनाचे चित्रण आलेले आहे' विधान स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 3) ग्रामीण साहित्यातील वर्गीय जाणिवा आणि कलात्मकता यांचा परस्परसंबंध सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

‘ग्रामीण साहित्य हे सामाजिक बांधिलकी मानणारे साहित्य आहे.’ या विधानाचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 4) स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील ग्रामीण कवितेची वाटचाल स्पष्ट करा.

किंवा

ग्रामीण साहित्यासंबंधी घेतल्या जाणाऱ्या आक्षेपांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) ग्रामीण साहित्य व कृषिसंस्कृती

ब) गावगाड्याचे बदलते स्वरूप

क) झोंबी-कादंबरी

ड) ग्रामीण रंगभूमी

Total No. of Questions : 5]

P957

[5202] - 1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

ii) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1818)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयामागील सांस्कृतिक पार्श्वभूमी विशद करा.

किंवा

राजकीय स्थित्यंतरांचा मानवी समाज जीवनावरील परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) मध्ययुगीन कालखंडातील धर्म संप्रदायांनी निर्माण केलेल्या वाङ्मयाचा परिचय करून द्या.

किंवा

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयातील वैचारिकता स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय आणि सामाजिक सुधारणा यांचा अनुबंध उलगडून दाखवा.

किंवा

मध्ययुगीन कालखंडातील भक्तीचळवळीचे सांस्कृतिक योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) प्रचार-प्रसाराच्या मध्ययुगीन साधनांचा परिचय करून द्या.

किंवा

मध्ययुगीन वाङ्मयाच्या अभिव्यक्ती वैशिष्ट्यांचा मागोवा घ्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) नाथसंप्रदाय
- ब) संत वाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती
- क) पोवाडा : एक अभिव्यक्ती प्रकार
- ड) यादवकालीन समाज जीवन

Total No. of Questions : 5]

P957

[5202] - 1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

iii) तौलनिक साहित्याभ्यास

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) तौलनिक साहित्याभ्यासाची संकल्पना विशद करा.

किंवा

तौलनिक साहित्याभ्यासाची तत्त्वे सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) राष्ट्रीय साहित्याची संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मयीन 'प्रभाव' आणि 'प्रभव' ह्या संकल्पनांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 3) विश्व साहित्याची वाङ्मयीन वैशिष्ट्ये सांगा.

किंवा

विश्व साहित्य ठरलेल्या साहित्यकृतींचे वेगळेपण नमूद करा.

प्रश्न 4) 'कृष्णाकाठ' व 'अंतःस्थ' या आत्मचरित्रांतील आशयविश्वाची तुलना करा.

किंवा

'कृष्णाकाठ' व 'अंतःस्थ' या आत्मचरित्रांतील राजकीय जीवन चित्रणाचा मागोवा घ्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

- अ) राष्ट्रीय साहित्याची संकल्पना
- ब) तौलनिक साहित्याभ्यासाचे फलित
- क) कृष्णाकाठमधील सामाजिक जाणीव
- ड) अंतःस्थमधील अनुभवविश्व

Total No. of Questions : 5]

P957

[5202] - 1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

iv) वाङ्मयेतिहास लेखन विद्या

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) इतिहासाच्या तत्त्वज्ञानापेक्षा वाङ्मयेतिहासाचे तत्त्वज्ञान कसे वेगळे असते ते स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मयेतिहास व अन्य प्रकारचे इतिहास यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) वाङ्मयेतिहास व लेखनातील समीक्षेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मयेतिहास लेखनाची प्रयोजने विशद करा.

प्रश्न 3) वाङ्मयेतिहास लेखनविषयक पाश्चात्य संकल्पना-विचारांचा मागोवा घ्या.

किंवा

वाङ्मयेतिहासाचे स्वरूपावरून पडणारे प्रकार सोदाहरण सांगा.

प्रश्न 4) वाङ्मयेतिहासाचे वाङ्मयेतिहासकारांसमोरील उद्दिष्टांनुसार पडणारे प्रकार कोणते ते लिहा.

किंवा

वाङ्मय प्रकारानुसारी वाङ्मयेतिहास लेखनाचे स्वरूप उलगडून दाखवा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) परभाषकांसाठी वाङ्मयेतिहास लेखन.

ब) वाङ्मयेतिहास लेखनाची शैली.

क) वाङ्मयीन घटना.

ड) वाङ्मयेतिहासाची सामग्री.

Total No. of Questions : 5]

P957

[5202] - 1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

v) अलंकार व छंद

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'अलंकार' या संज्ञेचे 'अलंकारत्व' कोणकोणत्या तत्त्वांनी स्पष्ट करता येईल ते लिहा.

किंवा

अलंकाराच्या विविध व्याख्या सांगून त्यांचे स्वरूप विशद करा.

प्रश्न 2) अलंकार व छंदविषयक संस्कृतमधील मीमांसेचा थोडक्यात परामर्श घ्या.

किंवा

अलंकार आणि छंदांची मराठीतील विकासात्मक वाटचाल स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अलंकाराचे काव्यरचनेतील कार्य व महत्त्व विशद करा.

किंवा

छंदांचे काव्यरचनेतील स्थान अधोरेखित करा.

प्रश्न 4) अलंकारांचे विविध प्रकार सोदाहरण सांगा.

किंवा

अलंकार व छंदांचे वर्गीकरण यासंदर्भात सविस्तर माहिती लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) प्राचीन मराठी कविता व छंद
- ब) अलंकारांचे काव्यातील स्थान
- क) मुक्तछंद
- ड) उपमा अलंकार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P958

[Total No. of Pages : 2

[5202] - 2001

M.A. (Part - I) (Semester - II)

MARATHI

अभ्यासपत्रिका क्र. - 1

व्यावहारिक व उपयोजित मराठी भाग - 2

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भाषांतर, अनुवाद व रूपांतर यांतील साम्यभेद थोडक्यात लिहा.

किंवा

खाली दिलेल्या हिन्दी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.

‘मेरी समझ में केवल मनोरंजन काव्य का साध्य नहीं है । कविता पढ़ते समय मनोरंजन अवश्य होता है; पर उसके उपरान्त कुछ और भी होता है । मनोरंजन करना कविता का प्रधान गुण है । जिससे वह मनुष्य के चित्त को अपना प्रभाव जमाने के लिए वश में किए रहती है, उसे इधर-उधर जाने नहीं देती । यही कारण है कि नीति और धर्म से सम्बन्ध उपदेश चित्त पर वैसा असर नहीं करते, जैसाकि काव्य या उपन्यास से निकली हुई शिक्षा असर करती है । कविता अपनी मनोरंजक शक्ति के द्वारा पढ़ने या सुननेवाले का चित्त उचटने नहीं देती, हृदय के मर्मस्थानों का स्पर्श करती है और सृष्टि में उक्त कर्मों के स्थान और सम्बन्ध की सूचना देकर मानव-जीवन पर उनके प्रभाव और परिणाम विस्तृत रूप से अंकित करके दिखाती है ।

प्रश्न 2) निवेदन म्हणजे काय ते सांगून आकाशवाणीच्या विविध कार्यक्रमातील निवेदनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

प्रभावी सूत्रसंचालन म्हणजे काय ते सांगून महाविद्यालयाच्या पारितोषिक वितरण समारंभातील सूत्रसंचालनाची संहिता तयार करा.

P.T.O.

प्रश्न 3) माहिती व जनसंपर्क अधिकारी यांच्या कार्याचे स्वरूप व महत्त्व सांगा.

किंवा

विद्यापीठाच्या माहिती व जनसंपर्क अधिकाऱ्याची कार्ये कोणती ते लिहा.

प्रश्न 4) प्रकल्पलेखनाचे महत्त्व थोडक्यात सांगून तुम्ही निवडलेल्या प्रकल्पाचा आराखडा तयार करा.

किंवा

शैक्षणिक सहलीनंतरच्या प्रकल्पलेखनात कोणते मुद्दे महत्त्वाचे ठरतील ते लिहा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) भाषांतरातील अडचणी

ब) निवेदनाची शैली

क) जनसंपर्काची तंत्रे

ड) प्रकल्पलेखनाचे टप्पे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P959

[Total No. of Pages : 2

[5202] - 2002

M.A. (Part - I) (Semester - II)

(MARATHI) मराठी

अभ्यासपत्रिका क्र.- 2

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स.1600 ते 1818)

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'तुका झालासे कळस' या उक्तीतील मर्म स्पष्ट करा.

किंवा

समर्थ रामदासांच्या वाङ्मयनिर्मितीमागील प्रेरणांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयातील लक्षणीय दालन म्हणजे पंडिती काव्य' या विधानाचा परामर्श द्या.

किंवा

रघुनाथ पंडितांच्या 'दमयंती स्वयंवर' या काव्याचा परिचय द्या.

प्रश्न 3) 'ऐतिहासिक पत्रव्यवहाराचे' स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

'भाऊसाहेबांची बखर' ही मराठी भाषेचे वैभव आहे - कसे ते सांगा.

प्रश्न 4) 'शाहिरी वाङ्मय हे अस्सल मराठी काव्य आहे' - कसे ते विशद करा.

किंवा

'होनाजी बाळा' यांच्या लावणी वाङ्मयाचा परिचय द्या.

P.T.O.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

- अ) संत बहेणाबाई
- ब) श्रीधरांचा 'पांडवप्रताप'
- क) बखर वाङ्मयाची व्युत्पत्ती
- ड) मराठी पोवाड्यांमागील प्रेरणा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P960

[Total No. of Pages : 2

[5202] - 2003

M.A. (Part - I) (Semester - II)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 3

सामाजिक : भाषाविज्ञान

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) सामाजिक भाषाविज्ञान आणि दैनंदिन व्यवहाराची बोली यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

सामाजिक भाषाविज्ञानाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'समाजातील विविध व्यवसायांमुळे भाषा बदलते' या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

भाषा, समाज, संस्कृती यांचा अनुबंध सामाजिक भाषाविज्ञानाच्या आधारे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) तंत्रज्ञानातील प्रगतीमुळे भाषेच्या आविष्कार पद्धतीमधील बदल स्पष्ट करा.

किंवा

'पिजिन' भाषेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) औद्योगिक लघुक्षेत्र आणि विशिष्ट भाषा यांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

'लिंगभेदामुळे दैनंदिन भाषा व्यवहाराचे स्वरूप बदलते' विधान स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 5) पुढीलपैकी दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) बोली भूगोल
- ब) भाषेचा क्षेत्रीय वापर
- क) भाषा मिश्रण
- ड) भाषा आणि वयोगट

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P961

[Total No. of Pages : 10

[5202] - 2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional)

खालील पाच अभ्यासपत्रिकापैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी :

i) दलित साहित्य - 20494

किंवा

ii) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी - 20495 (1818 ते 1960)

किंवा

iii) तौलनिक साहित्याभ्यास व भाषांतर मीमांसा - 20496

किंवा

iv) वाङ्मयेतिहास लेखन विद्या (भाग 2) - 20497

किंवा

v) व्याकरण - 20498

---

i) दलित साहित्य - 20494

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) दलित साहित्यावरील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या तत्त्वज्ञानाचा प्रभाव स्पष्ट करा.

किंवा

साठोत्तरी कालखंडातील दलित वाङ्मयाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) दलित साहित्यातून प्रगटनाच्या जाणिवांचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

‘दलित साहित्याच्या मूल्यमापनासाठी स्वतंत्र सौंदर्यशास्त्राची आवश्यकता आहे काय’? - साधक बाधक चर्चा करा.

P.T.O.

प्रश्न 3) दलित साहित्यावर घेतल्या जाणाऱ्या आक्षेपांची चर्चा करा.

किंवा

दलित स्त्रियांच्या आत्मकथनांचे सामाजिक व सांस्कृतिक महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) दलित साहित्याने मराठी साहित्याला दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.

किंवा

‘दलित साहित्य आणि दलित चळवळ हे दोन्हीही परस्परपूरक आहेत’ - या विधानाची साधकबाधक चर्चा करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

- अ) मार्क्सवाद आणि दलित साहित्य
- ब) दलित साहित्य आणि बोली
- क) नामदेव ढसाळ यांची कविता
- ड) ‘बहिष्कृत भारत’

Total No. of Questions : 5]

P961

[5202] - 2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)

ii) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी - 20495 (1818 ते 1960)
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) अब्बल इंग्रजी काळातील महाराष्ट्रीय जीवनातील स्थित्यंतरांचा मराठी साहित्यावरील प्रभाव स्पष्ट करा.

किंवा

‘वैचारिक निबंध’ हा या काळातील सामाजिक विचार प्रवाहांचे फलित होय’ विधानाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) केशवसुतांच्या कवितेतील सामाजिकतेचा आढावा घ्या.

किंवा

‘अर्वाचीन मराठी साहित्याने पाश्चात्य साहित्याचा आधार घेतला आहे.’ साधार विवेचन करा.

प्रश्न 3) ‘गांधीवाद आणि मार्क्सवाद यांचा संमिश्र प्रभाव कथात्म साहित्यावर पडला आहे?’ या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

श्री. व्यं.केतकरांच्या कांदबऱ्यातील सामाजिक प्रश्नांची चर्चा उलगडून दाखवा.

प्रश्न 4) 1920 - 60 या कालखंडातील मराठी नाटकांच्या आधारे समाजाची अभिरूची स्पष्ट करा.

किंवा

मराठी साहित्य प्रसाराचे अर्वाचीन माध्यम या नात्याने वृत्तपत्रांचा आढावा घ्या.(1920 - 60)

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) निबंधमाला
- ब) हरिभांऊचा वास्तववाद
- क) ताराबाई शिंदे कृत 'स्त्री पुरुष तुलना'
- ड) विभावरी शिरूरकरांची - 'बळी' (कादंबरी)

Total No. of Questions : 5]

P961

[5202] - 2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)

iii) तौलनिक साहित्याभ्यास व भाषांतर मीमांसा - 20496
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional)

वेळ : 3 तास]

[एकुण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
-

प्रश्न 1) भाषांतराचे स्वरूप व आवश्यकता स्पष्ट करा.

किंवा

भाषांतर प्रक्रियेतील टप्प्यांचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 2) अभिजात साहित्यकृतीचे निकष स्पष्ट करा.

किंवा

अभिजात साहित्यकृतीचे भाषांतर करताना येणाऱ्या अडचणींचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 3) नाटकाचे भाषांतर करताना कोणती काळजी घ्यावी लागते ते स्पष्ट करा.

किंवा

सांस्कृतिक भिन्नतेचा भाषांतरावर होणारा परिणाम सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 'घाशीराम कोतवाल' या नाटकाचे आशयविशेष स्पष्ट करा.

किंवा

'हयवदन' या नाट्यकृतीच्या शीर्षकाची समर्पकता स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) रूपांतर

ब) कादंबरीचे भाषांतर

क) 'घाशीराम कोतवाल' या नाटकाची भाषाशैली

ड) भाषांतराच्या मर्यादा

Total No. of Questions : 5]

P961

[5202] - 2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)

iv) वाङ्मयेतिहास लेखन विद्या (भाग 2) - 20497

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भारतीय वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

आधुनिक मराठी वाङ्मयेतिहासाचे लेखन करताना येणाऱ्या अडचणींचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) मराठी वाङ्मयेतिहास लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

महाराष्ट्राबाहेरील मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयेतिहास निर्मितीच्या प्रयत्नांचा आढावा घ्या.

प्रश्न 3) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयेतिहास लेखनाच्या संदर्भातील ह. श्री. शेणोलीकर व ल. रा. नसिराबादकर या वाङ्मयेतिहासकारांच्या कार्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

अ. ना. देशपांडे व प्र. न. जोशी यांच्या अर्वाचीन मराठी वाङ्मयेतिहास लेखनाचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 4) वाङ्मयेतिहासाच्या संदर्भातील माटे-बेडकर वादाचा परिचय करून द्या.

किंवा

मराठीतील लेखककेंद्री वाङ्मयेतिहास लेखनाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

- अ) मध्ययुगीन वाङ्मयेतिहास लेखणातील अडचणी
- ब) हिंदी व इंग्रजी भाषेतील मराठी वाङ्मयेतिहासाचे प्रयत्न
- क) मराठी कादंबरीच्या संदर्भातील इतिहास लेखन
- ड) महाराष्ट्र साहित्य परिषदेचे वाङ्मयेतिहासविषयक कार्य

Total No. of Questions : 5]

P961

[5202] - 2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)

v) व्याकरण - 20498

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) व्याकरणाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

किंवा

व्याकरणसंबंधी अभ्यासकांनी मांडलेल्या मतांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 2) व्याकरण आणि भाषा यांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

व्याकरण आणि विभक्ती विचार यांच्या परस्पर संबंधांची पार्श्वभूमी सांगा.

प्रश्न 3) व्याकरणाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

वर्णनात्मक व्याकरणाचे स्वरूप विशद करा.

प्रश्न 4) मराठी भाषेतील विविध मीमांसकांच्या विचारांचा आढावा घ्या. विशद करा.

किंवा

वाक्य हा व्याकरणातील महत्त्वाचा घटक कसा आहे, याची चर्चा करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) मराठीची व्यंजन व्यवस्था

ब) प्रयोगविचार

क) व्याकरणाचे प्रयोजन

ड) मो. के. दामले यांचे शास्त्रीय मराठी व्याकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P962

[Total No. of Pages : 2

[5202] - 3001

M.A. (Part - II) (Semester - III)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 5

प्रसारमाध्यमे आणि साहित्यवहार

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) फीचर रायटिंग म्हणजे काय? स्त्रीभ्रूण हत्येविषयी चाललेल्या अभियानाची फीचर लिहा.

किंवा

आरोग्यदिनाबद्दल विविध ठिकाणी झालेल्या कार्यक्रमांचे रिपोर्टिंग करा.

प्रश्न 2) कलेनुसार आस्वादप्रक्रियेत बदल होतो. स्पष्ट करा.

किंवा

विविध कलांचे परस्पर-संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) साहित्यिकाचा परिचय करून देताना कोणकोणते घटक महत्त्वाचे आहेत ते लिहा.

किंवा

तुम्हांस आवडलेल्या एखाद्या पुस्तकाचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 4) दृक-श्राव्य प्रसारमाध्यमांतील दूरदर्शनचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

किंवा

श्राव्य प्रसार माध्यमातील 'आकाशवाणी' साठी कोणत्या प्रकारचे लेखन अपेक्षित असते? ते साधार लिहा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) कृषिपत्रकारिता
- ब) चित्रपट समीक्षा
- क) जलसंपदा : रिपोर्ट
- ड) श्राव्य माध्यमातील संगीत कलाप्रकार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P963

[Total No. of Pages : 2

[5202] - 3002

M.A. (Part - II) (Semester - III)

(MARATHI) मराठी

अभ्यासपत्रिका क्र. 6

साहित्य : समीक्षा व संशोधन

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकुण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) समीक्षेची संकल्पना स्पष्ट करून समीक्षेमागील प्रेरणांचा परिचय करून द्या.

किंवा

समीक्षेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करून समीक्षेची प्रयोजने सांगा.

प्रश्न 2) समीक्षकाच्या गुणदोषांची चर्चा करा.

किंवा

‘समीक्षा व्यवहारात समीक्षकाने विविध पथ्ये पाळावयाला हवी’ खंडन मंडन करा.

प्रश्न 3) ऐतिहासिक समीक्षा व मार्क्सवादी समीक्षा यातील भेद स्पष्ट करा.

किंवा

रूपवादी समीक्षा पद्धतीचा सोदाहरण परिचय करून द्या.

प्रश्न 4) इ. स. 1921 ते इ. स. 1945 या कालखंडातील समीक्षा व्यवहाराचा परिचय करून द्या.

किंवा

कोणत्याही एका समीक्षकाच्या कार्याचा परिचय करून द्या.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) समीक्षेचे स्वरूप

ब) समीक्षा-व्यवहारातील मांडणी आणि शैली

क) चरित्रात्मक समीक्षा

ड) इ. स.1960 ते इ. स.1975 मधील मराठी समीक्षा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P964

[Total No. of Pages : 4

[5202] - 3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)

मध्ययुगीन : संत जनाबाई

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) मध्ययुगीन कालखंडातील वारकरी संप्रदायाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

वारकरी संत परंपरेतील कवयित्रींचा परिचय करून द्या?

प्रश्न 2) संत जनाबाईंच्या जीवनावर संत ज्ञानेश्वर व संत नामदेव यांचा प्रभाव कसा पडला. ते सोदहरण लिहा.

किंवा

‘संत जनाबाईंचे लौकिक जीवन अलक्षित राहिलेले दिसते’. या विधानाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) संत जनाबाईंच्या वाङ्मयातून आविष्कृत झालेल्या लोकतत्त्वीय दृष्टीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या ‘प्रल्हाद चरित्र’, ‘कृष्ण जन्म’ आणि ‘द्रौपदी स्वयंवर’ चा थोडक्यात आढावा घ्या?

प्रश्न 4) संत जनाबाईंच्या आत्मपर अभंगांचा आशय स्पष्ट करा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या आत्मपर अभंगातील भावसौंदर्य उलगडून दाखवा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) संत सोयराबाई
- ब) संत जनाबाईची गुरुपरंपरा
- क) संत जनाबाईची आरती आणि ओव्या
- ड) संत जनाबाईची आत्मपरता

Total No. of Questions : 5]

P964

[5202] - 3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)

यशवंतराव चव्हाण (अर्वाचीन लेखक)

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) “‘कृष्णाकाठ’ म्हणजे यशवंतराव चव्हाण यांच्या व्यक्तित्व आणि कर्तृत्वाचा आलेख आहे” स्पष्ट करा.

किंवा

‘कृष्णाकाठ’- च्या आधारे आत्मचरित्राची विविध वैशिष्ट्ये सोदाहरण लिहा.

प्रश्न 2) ‘कृष्णाकाठा’- च्या आधारे यशवंतराव चव्हाण यांच्या जीवन प्रवासाची संक्षिप्त मांडणी करा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांच्या साहित्यातून लेखक समाजचिंतक व राजकारणी या त्रिविध पैलूंचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 3) “‘भूमिका, युगांतर, सह्याद्रीचेवारे यातून यशवंतराव चव्हाण यांची समाजचिंतकाची भूमिका प्रतिबिंबित होते”- सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

“यशवंतराव चव्हाण यांच्या भाषणशैलीतून पुरोगामी भूमिकेचा प्रत्यय येतो”- या विधानाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 4) “‘ऋणानुबंध’ मधून यशवंतराव चव्हाण यांचे साहित्यिक व्यक्तित्वाचे दर्शन घडते” स्पष्ट करा.

किंवा

“यशवंतराव चव्हाण यांच्या पत्रसंग्रहातून ललित गद्याची वैशिष्ट्ये प्रत्ययास येतात.” – सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) यशवंतराव चव्हाण यांचा जीवनप्रवास
- ब) ‘कृष्णाकाठ’ चे विशेष
- क) यशवंतरावांचा स्वातंत्र्य आंदोलनातील सहभाग
- ड) यशवंतरावांचे ऋणानुबंध

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P965

[Total No. of Pages : 10

[5202] - 3004

M.A. (Semester - III)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 8 - (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional) (श्रेयांक पध्दती)

खालील अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी :

- i) लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य
- ii) सौंदर्यशास्त्र
- iii) लेखनविद्या
- iv) मराठीतील वैचारिक साहित्य
- v) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

i) लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'लोक' व 'साहित्य' पदांचे थोडक्यात स्पष्टीकरण करून लोकसाहित्याची प्रयोजने लिहा.

किंवा

लोकसाहित्याचे राष्ट्रीय, सामाजिक व सांस्कृतिक जीवनाशी असलेले अनुबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) लोकसाहित्याच्या अध्ययनाची आवश्यकता का आहे? साहित्य आणि कला यांच्या संदर्भात स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसाहित्याच्या अभ्यासाची भारतीय परंपरा स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) निसर्ग, मानवी जीवन, समाज, संस्कृती ही लोकसाहित्य अभ्यासाची क्षेत्रे आहेत. स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसाहित्याचे स्वरूप सांगून लोकजीवनाचे विविध घटक व लोकसाहित्य यांचा संबंध स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 4) अर्वाचीन साहित्य आणि लोकसाहित्य यांच्यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसाहित्याच्या सादरीकरणातून व्यक्त होणारे प्रादेशिक, सामाजिक व सांस्कृतिक विशेष लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) लोकसाहित्य आणि मानसशास्त्र

ब) लोकसाहित्य आणि निसर्ग

क) म्हणी व उखाणे

ड) लोकबंध

Total No. of Questions : 5]

P965

[5202] - 3004

M.A. (Semester - III)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 8 - (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional) (श्रेयांक पध्दती)

ii) MR - 30495 - सौंदर्यशास्त्र

वेळ : 3 तास]

[एकुण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) सौंदर्यशास्त्राचा विज्ञान आणि मनोविज्ञानाशी असलेला संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्यशास्त्र आणि समीक्षा संकल्पना यांच्यातील संबंधाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) सौंदर्य विधानाची सार्वत्रिकता आणि व्यक्तिनिष्ठता सोदाहरण लिहा.

किंवा

सौंदर्यविधान आणि मूल्यविधान यांच्यातील साम्यभेद स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) सौंदर्यसिध्दांताचे स्वरूप स्पष्ट करून भावनानिष्ठतेचा सिध्दांत स्पष्ट करा.

किंवा

हर्बट स्पेन्सरचा क्रीडासिध्दांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) सौंदर्यानुभव आणि व्यावहारिक अनुभव यांच्यातील वेगळेपणाचा परिचय करून द्या.

किंवा

सौंदर्यानुभवातील ज्ञानशक्तीचे मुक्तमेलन स्पष्ट करा.

- प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.
- अ) निसर्गातील सौंदर्य आणि निसर्गाबाहेरील सौंदर्य
  - ब) सौंदर्यविधान आणि अनन्यसाधारणत्व
  - क) सह-अनुभूतीचा सिध्दांत (Thory of empathy)
  - ड) सौंदर्यानुभावातील तटस्थता (Psychiac Distance)

Total No. of Questions : 5]

P965

[5202] - 3004

M.A. (Semester - III)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 8 - (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional) (श्रेयांक पध्दती)

iii) लेखनविद्या

वेळ : 3 तास]

[एकुण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) जीवनाच्या व्यक्तिगत आणि सामाजिक व्यवहारात संवादाची आवश्यकता सांगून ते कार्य कसे चालते ते लिहा.

किंवा

भाषेचे स्वरूप व कार्य सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'संवाद' ही संकल्पना विशद करून संवादविषयक सिध्दांताचा परिचय करून द्या.

किंवा

संवाद प्रक्रियेमध्ये येणाऱ्या विविध अडथळांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) संवाद प्रक्रियेचे स्वरूप सांगून संवाद प्रक्रियेत अर्थनिश्चिती कशी केली जाते ते लिहा.

किंवा

“संवाद प्रक्रियेत भाषेचे स्थान महत्त्वाचे असून तिच्यातील भाषिक कौशल्ये पणाला लागतात” या मताचा परामर्श द्या.

प्रश्न 4) संवाद क्षमतेचे स्वरूप सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

व्यवहारभाषा व साहित्याची भाषा यातील अनुबंधाची चिकित्सा करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

- अ) संवादाची गरज
- ब) संवादातील कौशल्ये
- क) संवाद प्रक्रियेचे घटक
- ड) विविध संवाद माध्यमे

Total No. of Questions : 5]

P965

[5202] - 3004

M.A. (Semester - III)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 8 - (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional) (श्रेयांक पध्दती)

iv) मराठीतील वैचारिक साहित्य

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) व्यक्ति समाज व राष्ट्र यांच्या उत्थानात मराठीतील वैचारिक साहित्याचे योगदान स्पष्ट करा.

किंवा

मराठी भाषा व साहित्याला समृद्ध करण्यात वैचारिक निबंधाचे दिलेले योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) म. फुले यांच्या समाज प्रबोधन विचारांचा परामर्श घ्या.

किंवा

वि. का. राजवाडे यांचे वाङ्मय व इतिहासविषयक विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) न्या. रानडे, गो. ग. आगरकर यांच्या धर्मसुधारणा विषयक कार्याचा आढावा घ्या.

किंवा

'दर्पण' कार बाळशास्त्री जांभेकर यांच्या वृत्तपत्रीय कार्याचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 4) गांधीवादी आणि आंबेडकरवाद विचारांच्या मराठीतील वैचारिक साहित्यावर कोणता प्रभाव पडला? सोदाहरण सांगा.

किंवा

श्री. म. माटे आणि पु. ग. सहस्त्रबुध्दे यांच्या विचार शैलीची तुलना करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) शतपत्रे
- ब) विष्णुशास्त्री चिपळूणकरांची लेखन शैली
- क) स्त्री-पुरुष तुलना
- ड) गीतारहस्य

Total No. of Questions : 5]

P965

[5202] - 3004

M.A. (Semester - III)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 8 - (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional) (श्रेयांक पध्दती)

v) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

वेळ : 3 तास]

[एकुण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'निसर्गाची अनुकृती म्हणजे ललित कलांचे स्फूर्तीस्थान' या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

साहित्य सर्जन म्हणजे काय? त्याचे उपयोजन करण्यामागील प्रक्रियेचा आढावा घ्या.

प्रश्न 2) साहित्य सर्जन प्रक्रियेसंदर्भातील वर्डस्वर्थच्या मतांची चर्चा करा.

किंवा

'सर्जनशील साहित्य म्हणजे लेखकाचा आत्माविष्कार असे का म्हटले जाते. सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 3) विशिष्ट साहित्यनिर्मिती करताना लेखकाला कोणकोणत्या गोष्टींची तयारी करावी लागते. ते सांगा.

किंवा

'कादंबरी' या साहित्यप्रकाराची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्रश्न 4) 'नाटक' हा साहित्यप्रकार संहिता व प्रयोग या माध्यमातून साकारणारा प्रकार आहे. चर्चा करा.

किंवा

'उत्कट मनाचा सहज आविष्कार म्हणजे कविता' या विधानाचा अर्थ सोदाहरण सांगा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) उत्कटता - सर्जनशक्ती
- ब) नाटकातील संहिता व प्रयोगशीलता
- क) साहित्यातील रूप प्रक्रिया
- ड) साहित्य प्रकारांची सांकेतिकता

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P966

[Total No. of Pages : 2

[5202] - 4001

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 5

प्रसारमाध्यमे आणि साहित्यव्यवहार

(2013 पॅटर्न) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकुण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) निसर्ग आणि पर्यावरण संदर्भातील वृत्तसंकलन कसे करावे ?

किंवा

वृत्तसंकलन म्हणजे काय ते सांगून लोकतुलांविषयक वृत्तसंकलनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) दृक-श्राव्य माध्यमांसाठी जाहिरात लेखन कसे करावे स्पष्ट करा.

किंवा

“जाहिरात लेखन आजच्या काळातील महत्त्वाचे कौशल्य” स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) माध्यमनिहाय पटकथा लेखनाचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

“पटकथा हा चित्रपटाचा आत्मा असतो” स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) कादंबरी, कथा या साहित्य प्रकाराची माहिती लिहा.

किंवा

तुम्हाला आवडलेल्या एखाद्या मराठी चित्रपटावर आस्वादलेख लिहा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) वृत्तातील नाट्य
- ब) मुद्रित माध्यमांसाठी जाहिरात
- क) लेखन कौशल्य
- ड) कथेचे दृक-श्राव्य माध्यमांसाठी रूपांतर

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P967

[Total No. of Pages : 2

[5202] - 4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 6

साहित्य : समीक्षा व संशोधन

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) संशोधनामागील प्रेरणा व प्रयोजनाचा परिचय करून द्या.

किंवा

संशोधन प्रक्रियेतील विविध टप्प्यांचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 2) लेखकाचा अभ्यास कसा केला जातो? त्याचा संशोधन आराखडा तयार करा.

किंवा

वाङ्मयेतिहासासंबंधी संशोधन कोणकोणत्या अंगाने केले जाते सांगा.

प्रश्न 3) आंतर्विद्याक्षेत्रीय संशोधनाचे स्वरूप व महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

आंतर्विद्याक्षेत्रीय संशोधनातील साहित्य आणि इतिहास यांचा परस्परसंबंध सांगा.

प्रश्न 4) मध्ययुगीन वाङ्मय संशोधनाच्या परंपरेचा परिचय करून द्या.

किंवा

लोकसाहित्य संशोधनाची परंपरा स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) संशोधकाच्या अंगी असणारे गुण
- ब) कालखंडाचा अभ्यास
- क) साहित्य आणि सौंदर्यशास्त्र
- ड) भाषाविषयक संशोधन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P968

[Total No. of Pages : 4

[5202] - 4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)

मध्ययुगीन : संत जनाबाई

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) संत जनाबाईंच्या अभंगातून व्यक्त झालेल्या विठ्ठल भक्तीचे साधार विवेचन करा.

किंवा

संत जनाबाईंचे भागवत संप्रदायातील योगदान विठ्ठल माहात्म्यपर अभंगांच्या आधारे विशद करा.

प्रश्न 2) संत जनाबाईंच्या नामदेव चरित्रपर अभंगांचा सोदाहरण आढावा घ्या?

किंवा

संत जनाबाईंच्या आयुष्यातील संत नामदेवांचे योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) संत जनाबाईंचे समाजाच्या जडणघडणीतील योगदान सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या अभंगातून व्यक्त झालेले संतांचे माहात्म्य सविस्तर लिहा.

प्रश्न 4) संत जनाबाईंच्या अभंगांची वैशिष्ट्ये विशद करा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या अभंगांच्या भाषाशैलीचा आढावा घ्या?

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) संत जनाबाईंच्या अभंगातील सामाजिक विषमता
- ब) संत जनाबाईंच्या अभंगातील नाममाहात्म्य
- क) संत जनाबाईंच्या अभंगातून व्यक्त झालेली जीवन निष्ठा
- ड) संत जनाबाईंच्या अभंगातील काव्य-प्रतिमा

Total No. of Questions : 5]

P968

[5202] - 4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)

यशवंतराव चव्हाण (अर्वाचीन लेखन)

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकुण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) यशवंतराव चव्हाण यांचे राजकीय विचार सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांच्या सामाजिक विचारांचा आढावा घ्या.

प्रश्न 2) यशवंतराव चव्हाण यांच्या साहित्यविषयक विचारांचा परामर्श घ्या.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांची भाषाविषयक भूमिका सोदाहरण विशद करा.

प्रश्न 3) “यशवंतराव चव्हाण यांच्या लेखनशैलीची वैशिष्ट्ये सांगा.

किंवा

“यशवंतराव चव्हाण यांच्या लेखनशैलीतून त्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचे विविध पैलू प्रत्ययास येतात.” स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) यशवंतराव चव्हाण यांच्या राजकीय योगदानाची साधार चर्चा करा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांनी साहित्यक्षेत्राला दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) यशवंतराव चव्हाण यांचे संस्कृती प्रेम
- ब) यशवंतराव चव्हाण यांचे शैक्षणिक योगदान
- क) यशवंतराव चव्हाण यांची लेखनशैली
- ड) यशवंतराव चव्हाण यांची सामाजिक जाणीव

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P969

[Total No. of Pages : 10

[5202] - 4004

M.A. (Semester - IV)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 8 - (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper) (श्रेयांक पध्दती)

खालील अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी :

- i) लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य
- ii) सौंदर्यशास्त्र
- iii) निबंधलेखन
- iv) वैचारिक साहित्य/साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास
- v) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

---

i) लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

वेळ : 3 तास]

[एकुण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) लोकगीत म्हणजे काय ते सांगून लोकगीते व लौकिकगीते यातील भेद सांगा.

किंवा

लोकगीते व संतकवींची कविता यांच्यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) मराठी लोककथांचे स्वरूप स्पष्ट करून लोककथांच्या प्रकारांचा परामर्श घ्या.

किंवा

लोककला सादरीकरणाचा आधुनिक कला व साहित्याशी असणारा अनुबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 'गोंधळ' या विधीनाट्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

लोकनाट्याचे स्वरूप व विशेष सांगा.

P.T.O.

प्रश्न 4) 'मराठी लोकसाहित्यात सरोजिनीबाबर यांचे योगदान अनमोल आहे' स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसाहित्याच्या अभ्यासात 'महाराष्ट्र राज्य लोकसाहित्य समिती' आणि 'लोकसाहित्य संशोधन मंडळ' यांचे योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) विधीगीते

ब) लोकतत्त्व

क) वासुदेव

ड) रा.चिं. ढेरे

Total No. of Questions : 5]

P969

[5202] - 4004

M.A. (Semester - IV)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 8 - (ऐच्छिक)

ii) सौंदर्यशास्त्र

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper) (श्रेयांक पध्दती)

वेळ : 3 तास]

[एकुण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) मढेकरांच्या सौंदर्यभावनाविषयक विचारांचा परामर्श घ्या.

किंवा

सौंदर्यभावनेचे स्वरूप आणि कार्ये विशद करा.

प्रश्न 2) कलाकृतीच्या सेंद्रिय एकात्मतेच्या सिध्दांताचे स्वरूप सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

कला आणि रूप यांच्यातील सहसंबंध सांगून कलाकृतीचे अर्थपूर्ण रूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) कलेच्या परिणामाचे स्वरूप सोदाहरण लिहा.

किंवा

विरेचन सिध्दांताचे स्वरूप व महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) सौंदर्यशास्त्राभ्यास आणि समक्षिकता यातील परस्परपुरकत्व स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्यशास्त्र आणि साहित्यविचार यांच्यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) सौंदर्यभावनेचे कार्य
- ब) अॅरिस्टॉटलची रूपविषयक कल्पना
- क) भावनात्मक समाधानता
- ड) सौंदर्यशास्त्र आणि समीक्षाविचार

Total No. of Questions : 5]

P969

[5202] - 4004

M.A. (Semester - IV)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 8 - (ऐच्छिक)

iii) निबंधलेखन

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper) (श्रेयांक पध्दती)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भाषा आणि जीवन यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

भाषा व्यवहाराचे स्वरूप आणि आवश्यकता सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'आधुनिक प्रसारमाध्यमांमध्ये भाषेला अनन्यसाधारण महत्त्व आहे? साधार लिहा.

किंवा

'साहित्याच्या भाषेपेक्षा प्रसार माध्यमाची भाषा वेगळी असते' या विधानातील मर्म सोदाहरण उलगडून दाखवा.

प्रश्न 3) जनसंपर्कासाठी लागणाऱ्या भाषिक कौशल्याची चर्चा करा.

किंवा

'वृत्तपत्र' या माध्यमातील लेखनाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 'मराठी निबंधलेखन म्हणजे विचार आणि भाषेची तर्कशुद्ध अभिव्यक्ती असते.' कसे ते स्पष्ट करा.

किंवा

संपादनासाठी आवश्यक असलेल्या विविध कौशल्याचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

अ) साहित्याची भाषा

ब) निबंधलेखनातील सुसूत्रता

क) कार्यालयीन क्षेत्रातील भाषा

ड) जाहिरातीमधील मराठीचे स्वरूप

Total No. of Questions : 5]

P969

[5202] - 4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 8 - (ऐच्छिक)

iv) वैचारिक साहित्य/साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper) (श्रेयांक पध्दती)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाची पद्धती स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाची आवश्यकता व महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) विविध साहित्यप्रकारांच्या निर्मितीमागील सामाजिकता स्पष्ट करा.

किंवा

लेखक आणि समाज यातील अनुबंध उलगडून दाखवा.

प्रश्न 3) साहित्य आणि समाज यातील नाते स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्यपरंपरा आणि समाज यातील संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) वाचकाच्या अभिरूचीचा साहित्य निर्मितीवर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्याशी वाचकाचे असणारे संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासामागील हेतू
- ब) लेखकाचे व्यक्तिमत्त्व
- क) साहित्याचा आशय आणि समाज
- ड) वाचकाची जडण-घडण

Total No. of Questions : 5]

P969

[5202] - 4004

M.A. (Semester - IV)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. 8 - (ऐच्छिक)

v) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper) (श्रेयांक पध्दती)

वेळ : 3 तास]

[एकुण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) साहित्याच्या सर्जन प्रक्रियेतील स्वरूप व समस्या सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्य निर्मिती प्रक्रियेच्या संदर्भात भारतीय अभ्यासकांच्या विचारांचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 2) साहित्यनिर्मितीच्या प्रक्रियेमध्ये 'समाज' या घटकाचे स्थान काय असते? ते स्पष्ट करा.

किंवा

'साहित्यनिर्मिती प्रक्रियेमध्ये 'भाषा' या घटकाला महत्त्व असते.' सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) साहित्य सर्जनाच्या प्रक्रियेमध्ये दूरदर्शन आणि आकाशवाणी या प्रसारमाध्यमांचे स्थान काय असते? सोदाहरण लिहा.

किंवा

साहित्यनिर्मिती प्रक्रियेमध्ये कालतत्त्वाचे स्थान स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) आधुनिक जाणवा प्रकट करणारे नाटक लिहावयाचे असल्यास लेखकाला कोणती पूर्व तयारी करावी लागेल?

किंवा

साहित्य सर्जनाशी संबंधित असलेल्या कोणत्याही एका साहित्यप्रकाराचे सैध्दांतिक विवेचन करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- अ) साहित्य सर्जन प्रक्रियेचे स्वरूप
- ब) कोलरिजचा साहित्यनिर्मिती विषयक सिध्दांत
- क) साहित्यनिर्मिती प्रक्रिया आणि प्रसारमाध्यमे
- ड) तुम्ही केलेल्या प्रकल्पाचा अहवाल

